

**College van Gedeputeerde Staten
statenbrief**

Aan Provinciale Staten

DATUM	20-4-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	SLO	COMMISSIE	Milieu en Mobiliteit
STELLER	Bram ten Bosch	TELEFOONNUMMER	06-52401675
NUMMER	82242ED1	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Onderwerp Statenbrief:

Programma "Asbestdaken op nul in 2030"

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Hierbij bieden wij u het Programma "Asbestdaken op nul in 2030" aan. Samen met gemeenten en andere partijen willen wij eigenaren meer ondersteunen en stimuleren om hun asbestdaken sneller te vervangen of het gebouw te slopen. Hiermee streven we naar een verdubbeling van het saneringstempo de komende jaren zodat aan het eind van dit decennium de provincie (vrijwel) asbestdakenvrij kan zijn.

Inleiding

In de provincie Utrecht ligt nog ongeveer 4 miljoen m² asbestdaken. Door verwerking van de daken komt in onze provincie ieder jaar tot 12 ton asbest vrij in de leefomgeving. In 2019 heeft de Gezondheidsraad nog eens bevestigd dat inademing van asbest, ook bij lage concentraties, tot dodelijke ziektes kan leiden. Sinds 2018 zijn, in samenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten, diverse activiteiten georganiseerd om de aanpak van asbestdaken door eigenaren te versnellen. Aanvankelijk werd de versnelling ondersteund door een in te stellen verbod op asbestdaken vanaf 2024. Ondanks brede steun in de Tweede Kamer is dit verbod in 2019 weggestemd door de Eerste Kamer.

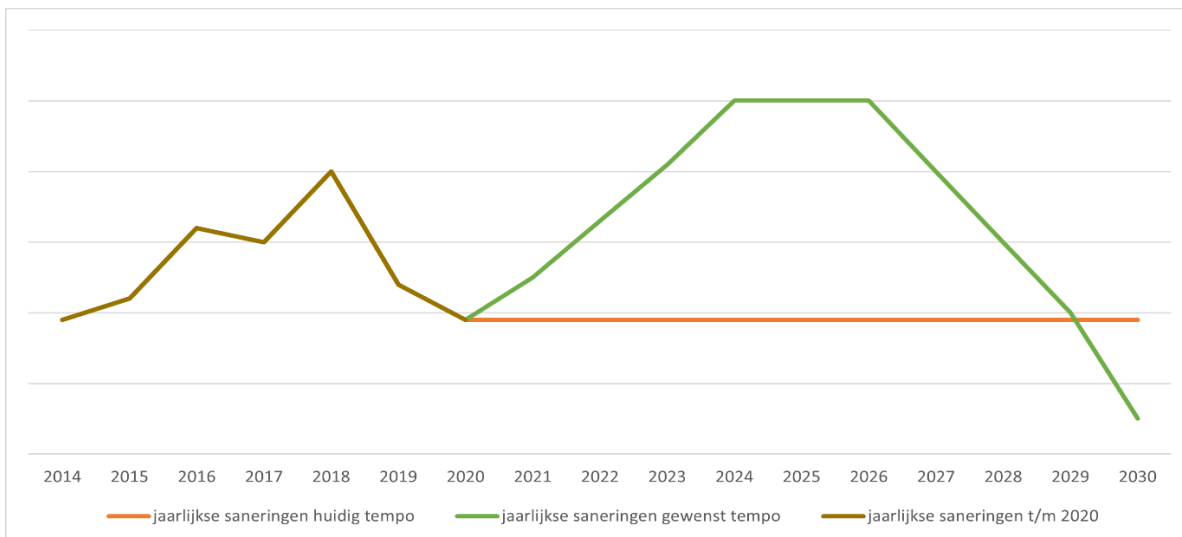
Het vervallen van het verbod heeft geleid tot een daling (in plaats van de beoogde toename) van de saneringen van asbestdaken. Met het huidige saneringstempo kan het nog wel 20-30 jaar duren voordat alle asbestdaken uit de leefomgeving weg zijn. Door de verdergaande verwerking van deze daken komen per m² ieder jaar meer asbestvezels vrij. Met het oog op een gezonde leefomgeving willen wij dat de verspreiding van die vezels zo snel mogelijk stopt en eigenaren meer en effectiever stimuleren om hun asbestdak te vervangen of het gebouw te slopen. Veel gemeenten steunen die ambitie maar hebben weinig mogelijkheden om dit zelfstandig te doen. Provincie en gemeenten kunnen elkaar aanvullen zodat eigenaren effectief worden gestimuleerd.

Op 2 maart 2020 hebben wij de Samenwerkingsverklaring aanpak asbestdaken ondertekend. Hierin is een pakket niet-wettelijke stimuleringsactiviteiten opgenomen dat door de ondertekenaars (Rijk, provincies, gemeenten en marktpartijen) met hulp van een landelijk programmabureau wordt uitgevoerd. De belangrijkste activiteiten gaan over communicatie en bewustwording bij eigenaren, het benutten van koppelkansen en financieringsoplossingen. Voorliggend provinciale uitvoeringsprogramma sluit hier op aan.

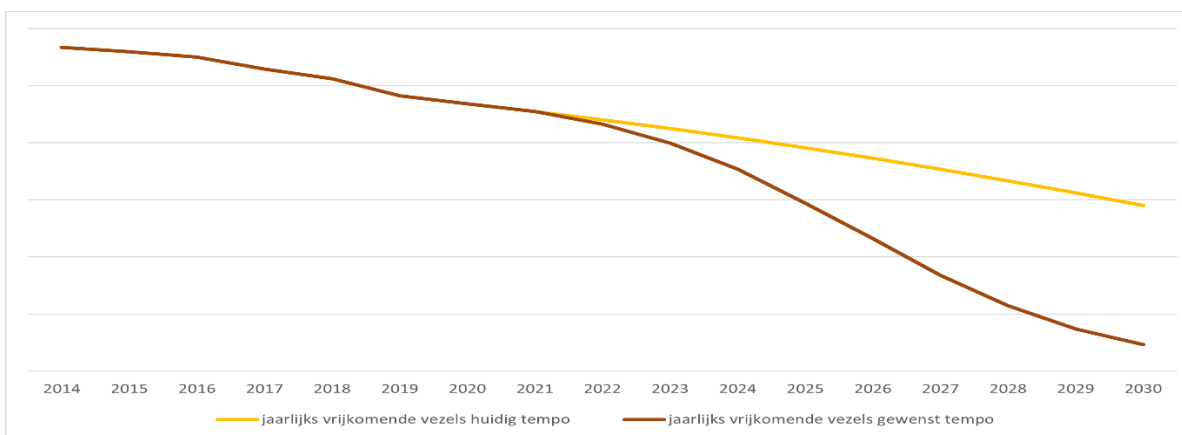
Toelichting

Met de activiteiten van het programma "Asbestdaken op nul in 2030" willen wij een forse versnelling van de sanering van asbestdaken in de provincie Utrecht bereiken. De eerste effecten daarvan zullen naar verwachting in de loop van 2021 en 2022 zichtbaar worden. Wij streven naar een toename van de jaarlijkse saneringsomvang tot 500.000 m² in 2024 (ruim 2 x zoveel als in 2019). Dit komt in verhouding ongeveer overeen met de landelijke ambitie van 10 mln m² per jaar. Dan is "de nul" tegen het eind van dit decennium realistisch.

De activiteiten in dit programma hebben een looptijd tot eind 2023. Een deel ervan heeft naar verwachting blijvend effect, ook na 2023. Voorbeelden zijn de ontwikkeling van communicatie-hulpmiddelen en de asbestdakenkaart voor gemeenten en andere partijen en de openstelling van een leningfonds waaruit ook na 2023 leningen verstrekt kunnen worden. Voor de continuering van deze activiteiten is echter geen programma meer nodig. Een ander deel van de activiteiten is bedoeld om de aandacht en aanpak aan te jagen. De gedeelde kennis en ervaringen blijven beschikbaar en kunnen ook na 2023 worden toegepast. Voorbeelden daarvan zijn de wijkaanpak van schuurdakjes, de combi asbest>zon-projecten en de VAB-aanpak. Vanaf 2024 zijn eigenaren, gemeenten en “de markt” naar verwachting maximaal gefaciliteerd om de versnelde aanpak van asbestdaken door te zetten.

Schematische weergave van het huidige en gewenste saneringstempo (m2 gesaneerde asbestdaken per jaar)

Schematische weergave van de afname van vrijkomende asbestvezels in de leefomgeving met het huidige en gewenste saneringstempo.

Met dit programma wordt ook uitvoering gegeven aan motie 46 (doorzetten van sanering asbestdaken, begeleiding agrariërs en energietransitie, juli 2019). Stimuleringsactiviteiten die in 2018 samen met gemeenten zijn gestart zijn opgenomen in dit programma. Ook de inzet van Plattelandscoaches, die in het najaar van 2020 zijn gestart, is hierin opgenomen.

De meeste activiteiten van dit programma zijn gericht op stimulering en ondersteuning van andere partijen die op hun beurt eigenaren van asbestdaken stimuleren om hun dak te vervangen of gebouw te slopen. Er is brede steun bij gemeenten en andere partijen voor deze werkwijze en voor de rolverdeling zoals die in het programma is verwerkt. In het bijzonder steunen zij de beoogde rolverdeling tussen de provincie en gemeenten, waarbij de gemeenten het eerste aanspreekpunt voor eigenaren zijn en de provincie en het Informatieteam de gemeenten ondersteunen (materieel en financieel) bij de uitvoering van hun stimuleringsactiviteiten. Wij zullen ons maximaal inspannen om alle gemeenten mee te laten doen, zodat ook alle dakeigenaren in Utrecht worden ondersteund en gestimuleerd.

In het programma is ook aandacht voor de samenloop van asbestdakvervanging en soortenbescherming. In de praktijk van asbestdakvervanging worden de regels in de Wet Natuurbescherming slecht nageleefd. Dit kan worden voorkomen met de "Preventiecheck" die landelijk wordt ontwikkeld en in de loop van 2021 zal kunnen worden gebruikt om voorafgaand aan een sanering de preventieve beschermingsmaatregelen te inventariseren. Actieve implementatie in Utrecht is onderdeel van het Programma Asbestdaken.

Verschillende activiteiten worden in samenhang met andere provinciale programma's (Samenwerkingsagenda Landbouw, Agenda Vitaal Platteland, Energietransitie en Vrijkomende Agrarische Bebouwing) uitgevoerd. Over de uitwerking van het leningfonds zullen wij u rond de zomer afzonderlijk informeren.

Samenvattend overzicht activiteiten Programma "Asbestdaken op nul in 2030".

Doel	Activiteit	Externe kosten	Koppelkans	trekker/initiatiefnemer	
<u>Objectgerichte stimulering:</u>		2021-2023 X € 1000			
A	Aanpak schuurdakjes (doe-het-zelf door particulieren)	Promotie van (voorbeelden van) collectieve en ontzorgende stimuleringsacties per wijk/gemeente	In lumpsum Informatie-team (IT)	Verduurzaming per wijk of andere wijkaanpak	gemeente of wijkvereniging
		Financiering* van professionele ondersteuning bij collectieve wijkgerichte acties of soortgelijke (voorbeeld)projecten	200	Verduurzaming per wijk of andere wijkaanpak	gemeente of wijkvereniging
		Vereenvoudiging asbestinzameling milieustraten	In lumpsum IT	Afvalbeleid gemeenten	Informatieteam
	Aanpak schuurdakjes (woningcorporatie)	Agendering/monitoring	0	Onderhoud woningcorporatie	woningcorporatie
B	Sloop gebouw (landelijk gebied)	Bijdragen aan VAB-aanpak	0	VAB-aanpak provincie	provincie
		Procesbegeleiders voor gemeenten "op afroep"*	200	VAB-aanpak gemeente	gemeente
		Stimuleren/borgen sloooverplichting in beleid/regelingen	0	Saneringsregeling -en veehouderij	provincie/Rijk
		Inzet Plattelandscoaches (50-50 met Landbouw)*	1.470	Aanpak ondermijning, landbouwtransitie VAB-aanpak	provincie
C	Combi asbest>zon (landelijk gebied en bedrijven in bebouwde kom)	Inzet Plattelandscoaches (50-50 met Landbouw)*	Zie boven	idem	idem
		Versterking asbestexpertise zonprojectontwikkelaars Energie van Utrecht en anderen	10	Ondersteuning collectieven programma Energietransitie)	provincie/EvU
		Ondersteuning van collectieve projecten asbest>zon in concentratiegebieden*	100	Zon op dak (programma Energietransitie)	provincie/nmu
		Asbest>zon coaches voor grotere solitaire bedrijfs- en andere gebouwen*	100	Zon op dak (programma Energietransitie)	provincie/nmu
		Promotie ontzorgend aanbod bij eigenaren	In lumpsum IT	Marktinitiatieven ontzorgend aanbod	Marktpartijen
<u>Bewustwording en ondersteuning van eigenaren</u>					
D	Voorlichting en bewustwording van dakeigenaren	Website Asbestdaken op Nul, Ontwikkeling communicatiematerialen (video, teksten)	In lumpsum IT	Algemene gemeentelijke communicatie	Informatieteam/ gemeente Informatieteam

E	Leningfonds	Instellen provinciaal fonds i.s.m. Rijk, gemeenten en SVn	Reservering risicoafdekking (500)	Gemeentelijke duurzaamheidsleningen	provincie
F	Expertise-ontwikkeling coaches en adviseurs	Kennisdeling organiseren i.s.m. brancheorganisaties	30		provincie, Landelijk Programmbureau
G	Samenwerking en prioritering asbesttoezicht	Toezichtstrategieën meer richten op o.a. sterk verweerde daken en samenloop soortenbescherming	0	VTH-asbest	provincie
<u>Algemeen faciliterend</u>					
H	Asbestdakenkaart/monitoring	Asbestdakenkaart beheren en publiceren	In lumpsum IT	Asbesttoezicht door RUD/ODRU	Informatieteam
I	Landelijke samenwerking	Bijdragen aan diverse activiteiten van de Samenwerkingsverklaring	60		Landelijk programmbureau
J	Nieuwe innovatieve projecten	Mogelijkheid om bij te dragen aan nieuwe (voorbeeld)projecten die de asbestdakenaanpak versterken	50	?	provincie/-informatieteam
		Lumpsum Informatieteam	240		
		Inhuur programmamanagement	180		
		Uitvoeringskosten totaal (excl. reservering leningfonds)	2.640		

*de kosten van deze activiteiten ter ondersteuning van gemeenten, "collectieven" of dakeigenaren worden meestal volledig door de provincie gedragen, tot de hoogte van het beschikbare budget.

Financiële consequenties

Voor de uitvoering van stimuleringsactiviteiten voor de aanpak van asbestdaken zijn sinds 2018 middelen in de Programmabegroting (beleidsdoel 3.4: De leefomgeving is gezond en veilig) opgenomen:

Bedragen x € 1.000	2018		2019		2020	
	Begroot	Gerealiseerd	Begroot	Gerealiseerd	Begroot	Gerealiseerd
Stimuleringsactiviteiten	119	87	421	260	395	87
Leningfonds					500	0
Plattelandscoaches (deel ten laste van 3.4.9)					777	30
Totaal	119	87	421	260	1672	117

De afgelopen jaren zijn de uitgaven lager geweest door minder en/of uitgestelde activiteiten. Ook de implementatie van een landelijk leningfonds is meer dan een jaar vertraagd.

Inmiddels is duidelijk dat dit leningfonds voor particulieren vrijwel zonder risico kan worden opgezet, mede dankzij de Rijksbijdrage voor afdekking van het risico voor maatwerkleningen. Besluitvorming hierover volgt waarschijnlijk in mei 2021. Ook voor een leningfonds voor bedrijven wordt een oplossing met weinig risico voor de provincie voorbereid. Hierdoor zullen de gereserveerde middelen voor dit fonds grotendeels vrijvallen. Een klein deel kan worden ingezet voor dekking van de kosten van dit programma voor zover daarvoor nog geen middelen in de (meerjaren)begroting zijn opgenomen.

De bijbehorende begrotingswijzigingen zullen aan u worden voorgelegd in de Zomernota (2021) en Kadernota (2022, 2023):

Bedragen x € 1000 (incidenteel)	2021	2022	2023
Huidige programmabegroting (meerjarendoel 3.4.9: het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht):			
-Stimuleringsactiviteiten	375	170	
-Leningfonds	750	700	700
-Plattelandscoaches (deel ten laste van 3.4.9)	637*	727*	106*
Totaal in begroting	1762	1597	806
Nieuw programma (incl. Plattelandscoaches)	1007	1182	451
Bijgestelde reservering risicoafdekking leningfonds	500		
Vrijval	255	415	355

*Bij de voorjaarsnota 2021 wordt een voorstel ingediend voor wijziging kasritme 2021 en bij de kadernota 2022 wordt een voorstel ingediend voor wijziging kasritme 2022 en 2023, conform bovenstaand overzicht.

Vervolgprocedure / voortgang

Dit programma is deels een voortzetting van reeds eerder gestarte activiteiten (Plattelandscoaches en activiteiten van het Informatieteam). Enkele nieuwe activiteiten zijn begin dit jaar gestart (collectieve projecten combi asbest>zon, uitwerking leningfonds). In de loop van dit jaar wordt gestart met de overige activiteiten. Rond de zomer zullen wij u informeren over de implementatie van het leningfonds. Via de jaarrekening informeren wij u over de voortgang van de uitvoering van het programma en het saneringstempo van asbestdaken.

Bijlagen

Programma "Asbestdaken op nul in 2030".

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen